

Вибір Тайваню: можливі наслідки.

Василь Юрчишин,
директор економічних і соціальних програм Центру Разумкова

З 1 січня 2024 р. БРІКС, ідеологічним, економічним і фінансовим лідером якого є Китай, поповнився п'ятьма новими повноправними членами (серед яких є й такі – Іран, країни Перської затоки – що знаходяться між собою у конфронтаційних позиціях). Що дійсно може засвідчувати результативність політичних і дипломатичних зусиль Китаю на глобальне лідерство.

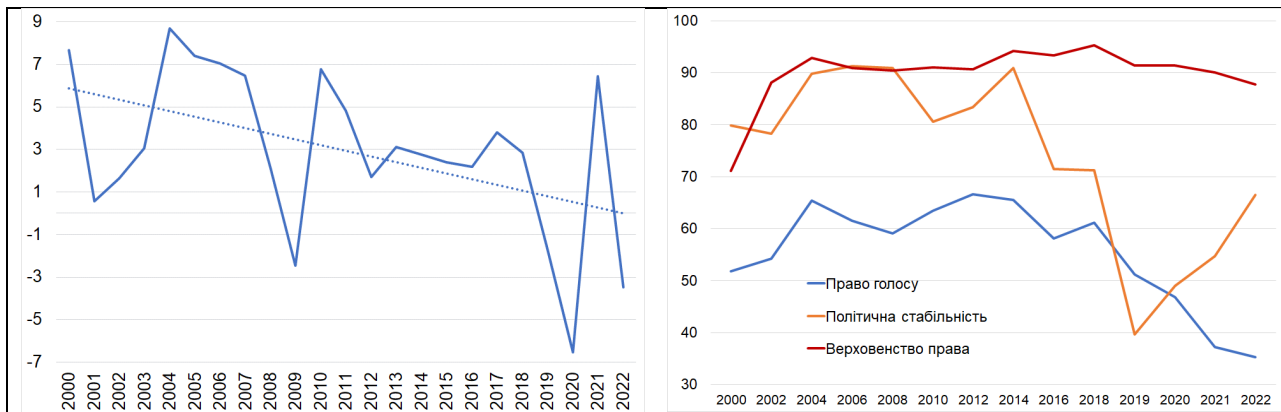
Однак, як не парадоксально, вимальовується й інша закономірність. Вкотре демонструється, що **до Китаю «тяжіють» географічно віддалені країни**. Натомість географічно близькі не проявляють завзяття і не є прихильниками посилення впливу Китаю. Більше того, рівень конфліктності і протистоянь між Китаєм і його сусідами які «примикають» до Південно-Китайського моря, з року в рік демонструє тенденцію до посилення і радше є свідченням регіональних ризиків, а не вигод. Індонезія, В'єтнам, Філіппіни, Тайвань, Гонконг, а також Японія, намагаються розширювати і посилювати партнерське зближення із США, Великою Британією, Австралією.

У певних сферах це має суттєві результати. Зокрема, нагадаємо, що у 2022 р. міжнародна підтримка з боку демократичної спільноти українського народу у його боротьбі проти російського загарбника фактично врятувала Тайвань. Сьогодні ризики збройного конфлікту навколо Тайваню значно менші і їх подальша тенденція значною мірою залежать від результатів виборів наприкінці тижня. Шанси на перемогу провладних та опозиційних політичних сил приблизно однакові. Тому, навіть якщо нинішня владна Демократична прогресивна партія здобуде перемогу на виборах, сформувати дієздатну парламентську більшість не буде для неї легким завданням. Відтак і порядок денний діяльності нової влади, вірогідно, буде націлений на пошук компромісів. Зрозуміло, питання зближення Тайваню з Китаєм у цьому порядку домінуватиме, і в умовах недопущення силових конфронтацій є сподівання на зменшення напруги між США і Китаєм (альтернативою цьому є взаємні агресивні звинувачення у фальсифікації, які легко спровокують і військове протистояння).

Однак, Тайваню слід уважно поглянути навколо. Події і тенденції розвитку Гонконгу останніх років мають слугувати застереженням. Один з раніше **найуспішніших азійських «тигрів»** у процесі послідовного «вмонтування» у Китай (від «одна країна, дві системи» до «одна країна, одна система») демонструє поступові **політичні та економічні втрати** і ризикує за десятиліття перетворитися на другорядну провінцію. Звернемо увагу на відчутне погіршення економічної динаміки Гонконгу (діаграма «*Темпи економічного зростання*»). Економіка Гонконгу фактично припинила зростання, суттєво впала привабливість для інвесторів, погіршилися соціальні та демократичні досягнення попередніх десятиріч. Більше того, низка індикаторів, які характеризують систему державного управління, зазнає значного погіршення (діаграма «*Індикатори демократичних свобод*»). Вірогідно, система підпорядкування Гонконгу Китаю вже закріпила тенденції поглинання більшим кращого меншого.

Темпи економічного зростання,
% до попереднього року

Індикатори демократичних свобод

Іншою сферою нарощування ризиків навколо Китаю є **агресивне розширення присутності у Південно-Китайському морі**. Штучні острови, військові бази, провокативні навчання мають слугувати демонстрацією того, хто у регіоні «хазяїн». Нещодавно була оприлюднена карта територій, які Пекін вважає своєю власністю. Виявляється, що Китай претендує на більшу частину Південно-Китайського моря, охоплюючи території, які міжнародним правом визнаються частинами економічних зон суверенних країн (Індонезії, В'єтнаму, Філіппін, Малайзії), чим фактично намагаються перетворити зовнішнє море на внутрішнє (нічого не нагадує?). В таких умовах дивними виглядають пропозиції створення «кодексу поведінки» для запобігання військових дій у південно-Китайському морі. Більш виваженими і небезпідставним є звернення країн регіону за захистом до США та їх союзників, що й, зокрема, зробили Філіппіни восени 2023 р. після чергового загострення у «спірних акваторіях».

У цьому контексті, **результати виборів у Тайвані можуть стати каталізатором політичних і безпекових процесів у регіоні**. Перемога сил, які пропагують підтримку експансії Китаю, означає посилення підпадання під хвилю такої експансії багатьох інших країн і дійсно повне морське домінування Китаю у регіоні. Не зважаючи на конфліктність відносин Китаю з географічно близькими країнами, є підстави очікувати на домінування раціональних підходів до вирішення конфліктних проблем. Однак, недавні події досить ясно доводять, що **великі висхідні країни тяжіють до експансії назовні**, намагаючись розширити сфери впливу навіть на ті території, де народи вже побудували нові суспільства і нові системи.

Як не прикро визнавати, у переліку імперіалістичних зазіхань росії опинилась і Україна. Прикро, оскільки це означає ризики продовження війни. Поряд з цим, позитивними є свідчення того, що **партнерська допомога розвинутих країн** може бути дієвим інструментом посилення безпеки і свободи країн, які обрали демократичний шлях розвитку.